

D. EMISNÁ ČINNOST NBS A PEŇAŽNÝ OBEH

1. EMISIA SLOVENSKÝCH PEŇAZÍ

V roku 1999 zabezpečila Národná banka Slovenska v súlade s potrebami peňažného obehu dotlač bankoviek v nominálnej hodnote 20 Sk, 50 Sk, 100 Sk, 200 Sk, 1000 Sk a 5000 Sk a dorazbu obehových mincí v nominálnej hodnote 10 halierov a 20 halierov. Na bankovkách 200 Sk, 1000 Sk a 5000 Sk vzoru 1999 boli aplikované ďalšie nové ochranné prvky, ktoré majú v súlade s celosvetovými trendmi zvýšiť úroveň ochrany bankoviek proti falšovaniu a obyvateľstvu uľahčiť ich rozlišovanie. Bankovky boli vytlačené v troch zahraničných tlačiarňach cenín BA Banknote, Giesecke & Devrient a De La Rue. V decembri 1999 bol do peňažného obehu zaradený taktiež limitovaný počet bankoviek všetkých siedmich nominálnych hodnôt s aplikovanou metalizovanou fóliou na kupóne, ktorej motív, tvar a text pripomína koniec druhého tisícročia.

Národná banka Slovenska vydala v roku 1999 aj šesť pamätných mincí, z ktorých dve boli vyrazené zo zlata a štyri zo striebra. Všetky obehové a pamätné mince vyrazila Mincovňa Kremnica, štátny podnik.

1.1. Hotovostný peňažný obeh

Hotovostný peňažný obeh bol v roku 1999 bez podstatných výkyvov s výnimkou decembra, keď z dôvodu prechodu na rok 2000 došlo k očakávanému rastu obeživa. Z hľadiska štruktúry peňazi jednotlivých nominálnych hodnôt bankoviek a mincí v obehu nedošlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k významným zmenám.

K 31.12.1999 bol stav obeživa 67,8 mld. Sk (vrátane pamätných mincí vydaných do roku 1993). V obehu bolo 111,4 mil. kusov bankoviek, 779,1 mil. kusov obehových a 577,8 tis. kusov pamätných mincí emitovaných Národnou bankou Slovenska. V porovnaní s rokom 1998 hodnota peňazi v obehu vzrástla o 9,4 mld. Sk (o 16,1 %). Počet bankoviek a mincí v obehu vzrástol o 82,6 mil. kusov (o 10,2 %).

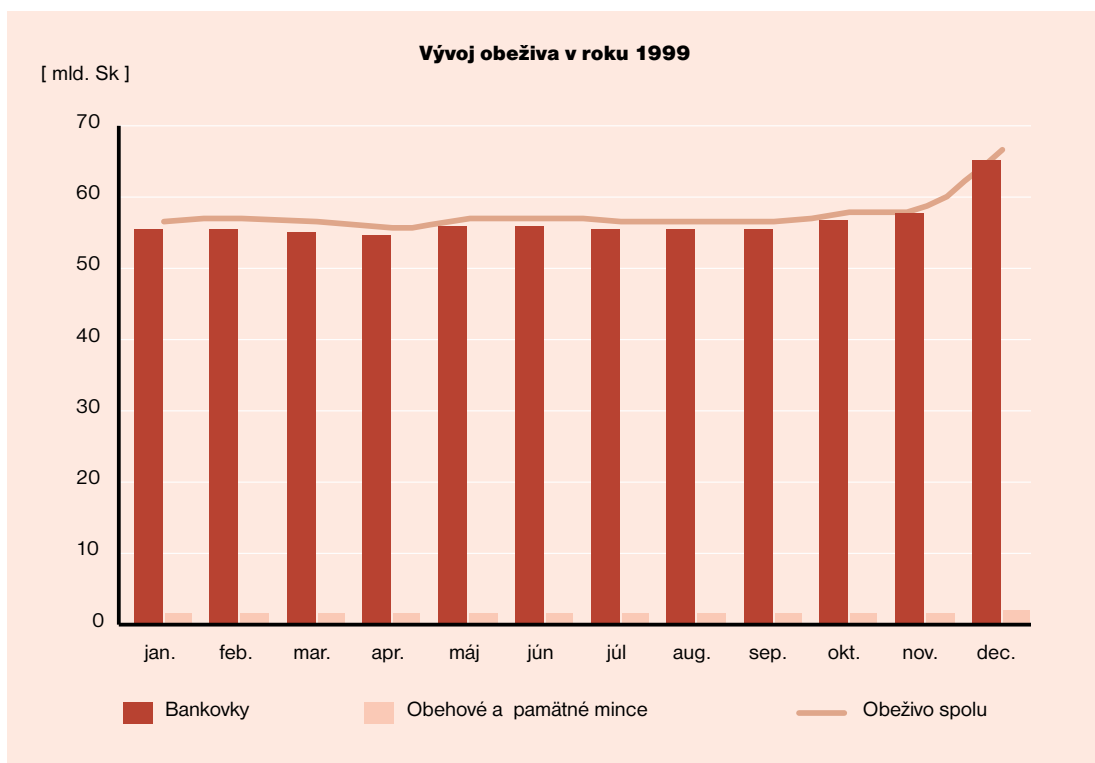
Vývoj obeživa v priebehu roka 1999 bol rovnomerný bez výrazných odchýlok s výnimkou decembra (nárast o 7,8 mld. Sk ku koncu mesiaca), keď bol dosiahnutý aj maximálny stav obeživa (22.12.1999 vo výške 71,9 mld. Sk).

Pamätné mince vydané NBS v roku 1999

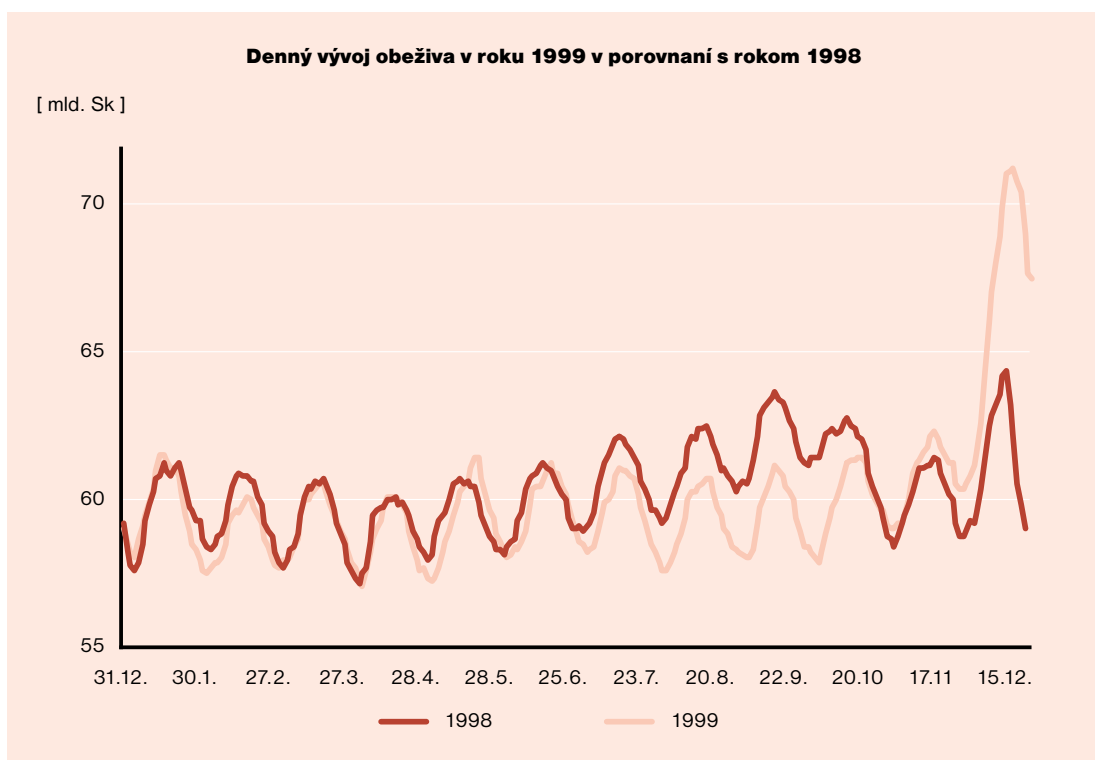
Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú minca pripomína	Počet vydaných mincí		Vyhláška NBS
		spolu	z toho PROOF	
PSM 200 Sk	150. výročie narodenia Pavla Országha Hviezdoslava	14 100	1 400	124/1999 Z.z.
PSM 500 Sk	500. výročie začatia razby prvých toliarových mincí na Slovensku v Kremnici	13 800	1 400	158/1999 Z.z.
PSM 200 Sk	50. výročie založenia Slovenskej filharmónie	14 100	1 400	189/1999 Z.z.
PZM 5000 Sk	500. výročie začatia razby prvých toliarových mincí na Slovensku v Kremnici	5 500	5 500	224/1999 Z.z.
PZM 10 000 Sk	Jubilejný rok 2000 - bimilénium	3 500	3 500	329/1999 Z.z.
PSM 2000 Sk	Jubilejný rok 2000 - bimilénium	2 000	2 000	330/1999 Z.z.

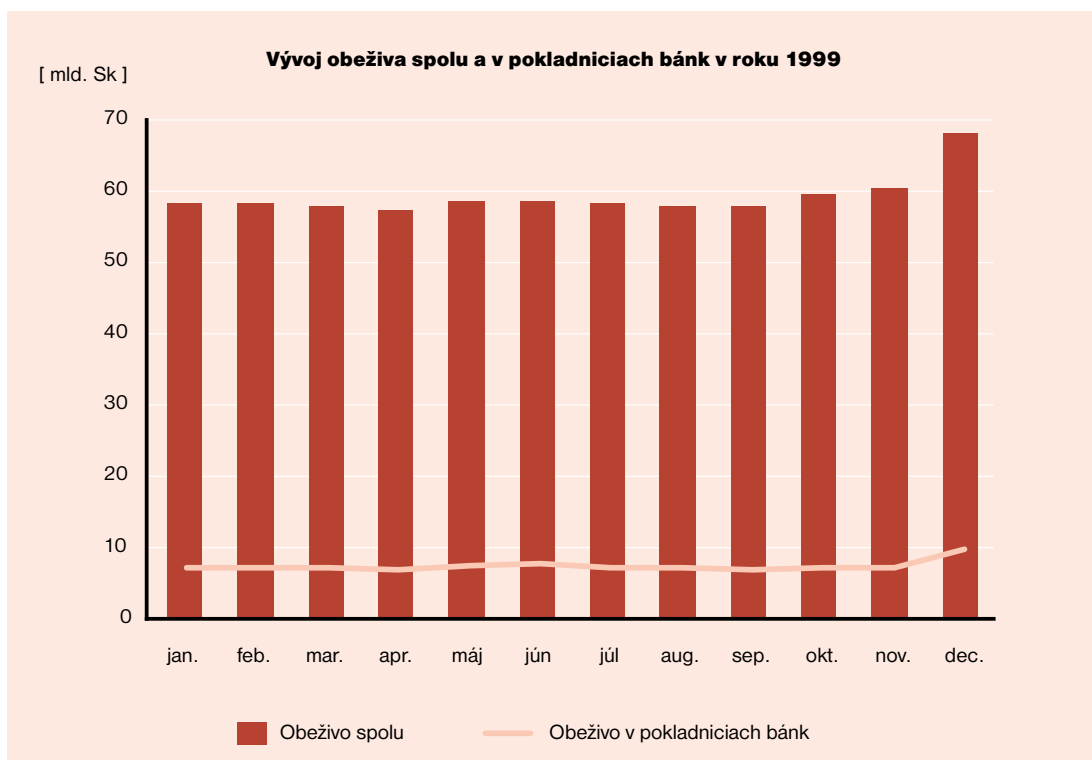
PSM - pamätná strieborná minca

PZM - pamätná zlatá minca

Decembrový vývoj bol ovplyvnený najmä očakávaných možných problémov softvérových sezónnym prírastkom v predvianočnom období, prostredí v súvislosti s prechodom na rok 2000. ako aj predzásobovaním sa obehivom z dôvodu

Denný vývoj celkovej výšky obeživa v prvom polroku 1999 sa takmer zhoduje s rokom 1998. V druhom polroku až do decembra nedošlo k výrazným zmenám (hodnoty obeživa sa pohybovali v rozpätí 57-62 mld. Sk) a stav obeživa bol dokonca nižší ako v roku 1998. V decembri 1999 bol zaznamenaný už spomínaný výrazný rast obeživa.

Kumulatívne dosiahla mesačná emisia v decembri maximálnu sumu 11,9 mld. Sk, čo predstavuje takmer dvojnásobok kumulatívnej hodnoty rastu obeživa v porovnaní s rovnakým obdobím minulých rokov.

Z celkového množstva peňazí v obehu tvorilo obeživo v pokladniciach komerčných bánk, ktoré je účtovne súčasťou obeživa, v roku 1999 (k ultimu mesiacov) v priemere 13,3 %, čo bolo porovnateľné s hodnotou dosiahnutou v roku 1998 (13,6 %). Od januára až do novembra sa pohybovalo v rozmedzí 12,5-13 % z celkovej hodnoty obeživa. V decembri stúpol podiel obeživa v pokladniciach bánk na 15 %, čo bolo spôsobené zrejme očakávanými vyššími výbermi hotovostí klientmi na prelome rokov.

1.2. Stav bankoviek a mincí v obehu a ich podiel na celkovom obežive

V roku 1999 sa množstvo bankoviek a mincí v obehu zvýšilo o 82,6 mil. kusov. Na tomto zvýšení sa podieľali najmä mince z obyčajných kovov, ktorých počet vzrástol o takmer 74,3 mil. kusov, čím sa ich podiel na celkovom množstve peňazí v obehu mierne zvýšil a dosiahol 87,4 %. Množstvo bankoviek v obehu sa zvýšilo len o 8,3 mil. kusov, čo znamenalo pri dosiahnutom raste množstva obehových mincí zníženie podielu bankoviek na celkovom množstve peňazí v obehu na 12,5 %.

Na celkovom raste hodnoty obeživa o 9,4 mld. Sk sa hodnota bankoviek v obehu podieľala 9,3 mld. Sk. Z hľadiska štruktúry obeživa bol najvýznamnejší rast hodnoty bankoviek najvyššej nominálnej hodnoty o 5,4 mld. Sk. Rast hodnoty mincí v obehu o 66 mil. Sk bol výsledkom rastu množstva mincí všetkých nominálnych hodnôt.

Hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa k 31.12.1999 vrátane pamätných mincí dosiahla

Stav obeživa v mil. kusov

Nominálna hodnota	Stav k 31.12.1998	Stav k 31.12.1999	Podiel v % k 31.12.1998	Podiel v % k 31.12.1999
Bankovky	103,10	111,44	12,75	12,50
5000 Sk	3,63	4,70	0,45	0,53
1000 Sk	30,44	33,54	3,76	3,76
500 Sk	8,13	9,09	1,01	1,02
200 Sk	4,71	5,94	0,58	0,67
100 Sk	24,03	23,89	2,97	2,68
50 Sk	10,84	11,45	1,34	1,28
20 Sk	21,33	22,83	2,64	2,56
Obehové mince	704,83	779,08	87,18	87,43
10 Sk	56,80	59,12	7,03	6,64
5 Sk	37,45	40,01	4,63	4,49
2 Sk	62,34	68,45	7,71	7,68
1 Sk	88,54	94,46	10,95	10,60
0,50 Sk	51,47	51,25	6,37	5,75
0,50 Sk II	34,66	44,76	4,29	5,02
0,20 Sk	173,78	194,47	21,49	21,82
0,10 Sk	199,80	226,56	24,71	25,43
Pamätne mince	0,55	0,58	0,07	0,07
Peniaze spolu	808,48	891,10	100,00	100,00

Stav obeživa v mil. Sk

Nominálna hodnota	Stav k 31.12.1998	Stav k 31.12.1999	Podiel v % k 31.12.1998	Podiel v % k 31.12.1999
Bankovky	56 944,64	66 203,53	97,50	97,64
5000 Sk	18 131,54	23 511,42	31,05	34,68
1000 Sk	30 435,86	33 542,14	52,11	49,47
500 Sk	4 063,71	4 543,60	6,96	6,70
200 Sk	941,79	1 188,92	1,61	1,75
100 Sk	2 403,16	2 388,60	4,11	3,52
50 Sk	541,95	572,32	0,93	0,85
20 Sk	426,63	456,53	0,73	0,67
Obehové mince	1 066,22	1 132,18	1,83	1,67
10 Sk	567,96	591,24	0,97	0,87
5 Sk	187,24	200,03	0,32	0,30
2 Sk	124,67	136,89	0,21	0,20
1 Sk	88,54	94,46	0,15	0,14
0,50 Sk	25,74	25,63	0,04	0,04
0,50 Sk II	17,33	22,38	0,03	0,03
0,20 Sk	34,76	38,89	0,06	0,06
0,10 Sk	19,98	22,66	0,03	0,03
Pamätne mince	391,57	462,98	0,67	0,69
Peniaze spolu	58 402,43	67 798,69	100,00	100,00

sumu 12 555 Sk, z toho bankovky predstavovali 12 260 Sk, obehové mince 210 Sk a pamätné mince 73 Sk. V porovnaní s rokom 1998 celková hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa vzrástla o 1 726 Sk. Na jedného obyvateľa pripadlo 21 kusov bankoviek (v roku 1998 19 kusov). Z nich najpočetnejšie boli bankovky v nominálnej hodnote 1000 Sk a 100 Sk. Počet obehových mincí na jedného obyvateľa stúpol o takmer 14 kusov a dosiahol hodnotu 144 kusov s najvyšším podielom dvadsaťhaliernikov a desaťhaliernikov.

Priemerná hodnota peňazí v obehu vzrástla o 3,9 Sk, nakoľko zvýšenie priemernej hodnoty bankoviek o 41,8 Sk takmer eliminoval rast množstva mincí nižších nominálnych hodnôt v obehu. Porovnanie s rokom 1998 je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Priemerná hodnota peňazí v obehu (v Sk)

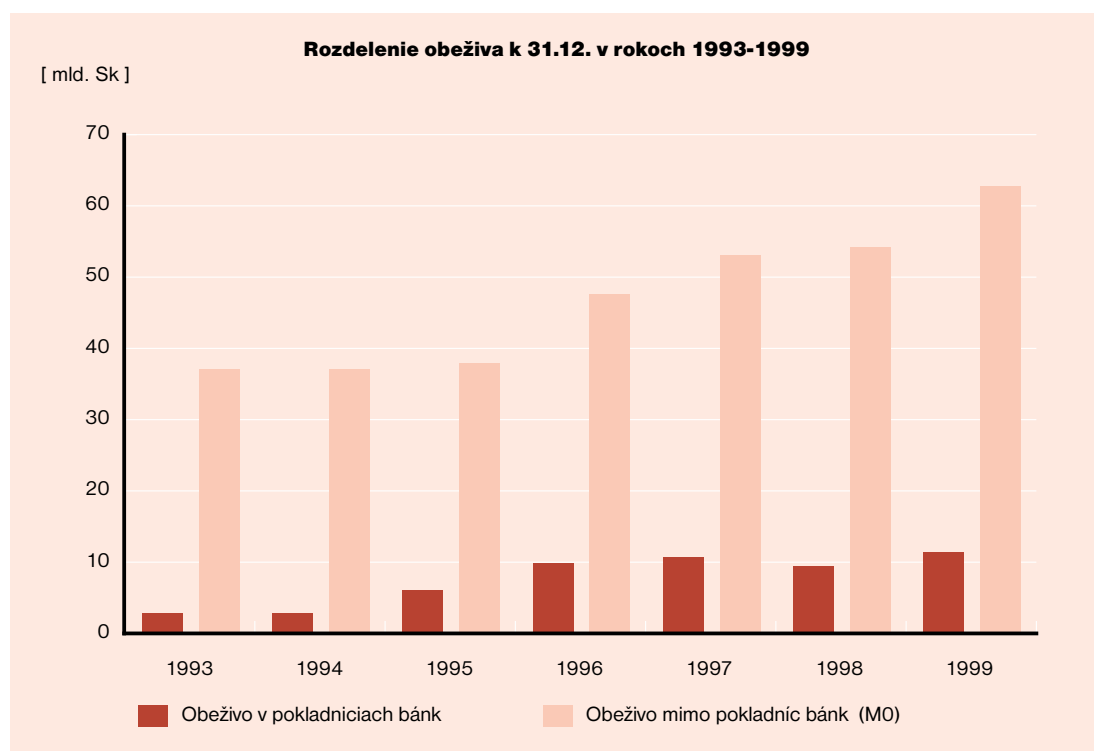
Peniaze v obehu	1998	1999	Rozdiel
Spolu vrátane pamätných mincí	72,2	76,1	+3,9
Bankovky	552,3	594,1	+41,8
Mince z obyčajných kovov	1,5	1,4	-0,1

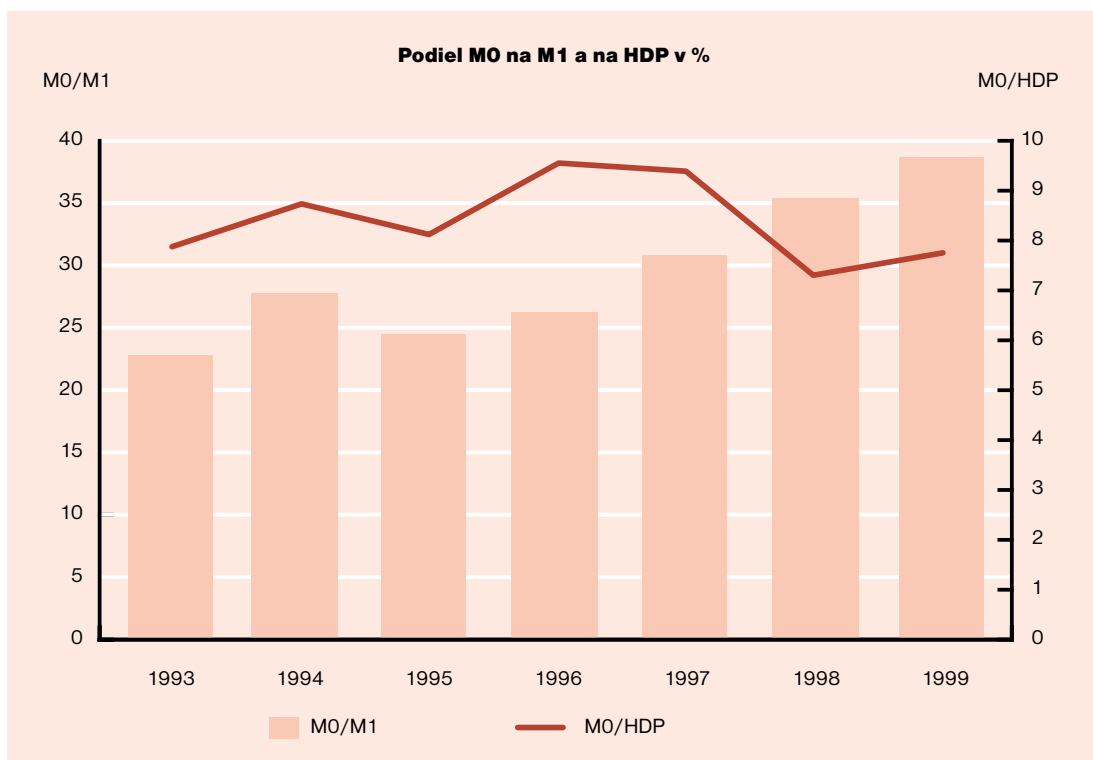
1.3. Vzťah obeživa a vybraných makroekonomických veličín

Porovnanie obeživa a vybraných makroekonomických veličín má význam pre hodnotenie úrovne hotovostného, resp. bezhotovostného platobného styku a tiež vplyvu niektorých makroekonomických veličín, ktorých vplyv na obeživo sa považuje za významný.

Podiel obeživa v pokladniciach bánk po počiatčnom raste začal od roku 1996 do roku 1998 stagnovať, resp. klesať. V roku 1999 obeživo v pokladniciach bánk vzrástlo o 1,8 mld. Sk na 10,4 mld. Sk v dôsledku očakávaných problémov s prechodom do roku 2000. Obeživo mimo pokladnic bánk má rastúci trend. V roku 1999 bol stav obeživa mimo pokladnic bánk 57,4 mld. Sk.

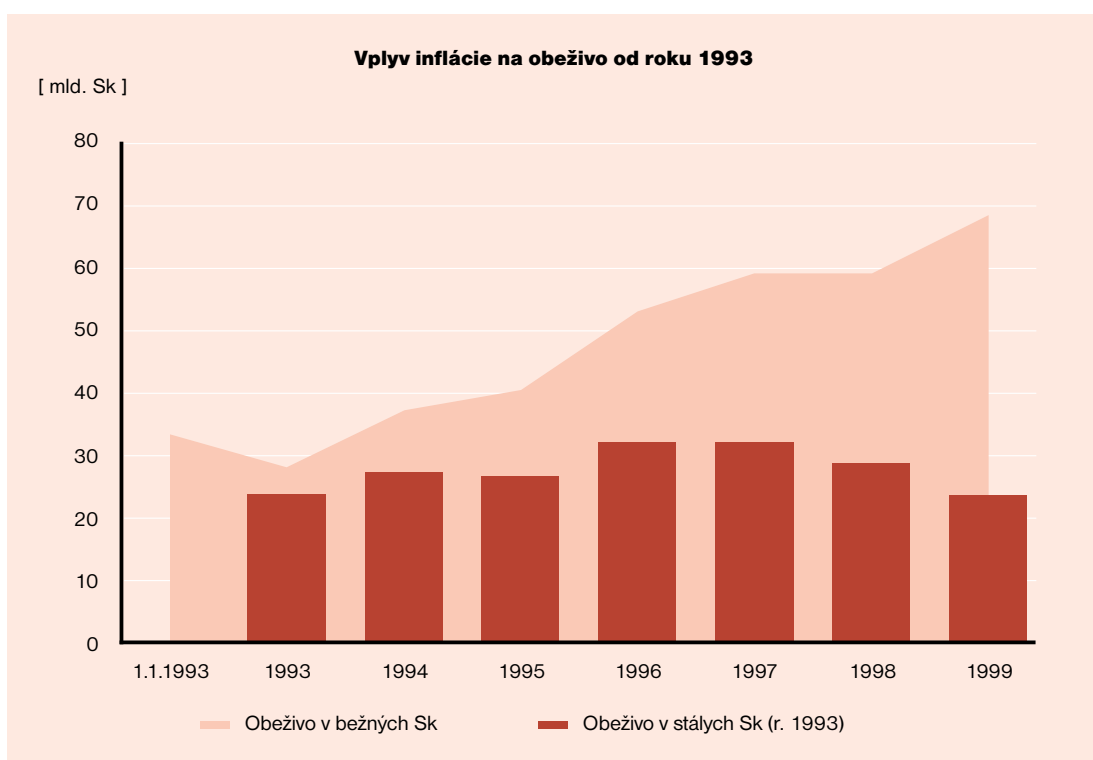
Z makroekonomického hľadiska je pre účely medzinárodného porovnania zaujímavý podiel M0 na agregáte peniaze M1 a podiel M0 na hrubom domácom produkte (HDP). Pomerne vysoký podiel M0 na agregáte M1 (20-38 %),

dosahovaný v rokoch 1993-1999, svedčí o nižšej úrovni bezhotovostného platobného styku na Slovensku v porovnaní so štátmi Európskej únie. Príčinou vysokej hodnoty tohto podielu v roku

1999 boli najmä očakávaná problémov pri bezhotovostnom platobnom styku pri prechode do roku 2000.

Pomer M0 a HDP sa v rokoch 1993-1999 výrazne nemenil, dosahoval hodnoty 7-9 %, čo je bežné pre krajiny Európskej únie, v ktorých tento ukazovateľ dosahuje hodnoty 3-10 %.

Obeživo v bežných Sk má od roku 1993 rastúci trend. Hodnota obeživa v stálych Sk (po vylúčení vplyvu inflácie od roku 1993) od roku 1997 klesá, čo svedčí o poklese hodnoty reálnych peňazí v hotovostnom peňažnom obehu. Vplyvom pomerne vysokej ročnej inflácie (v roku 1999 až 14,2 %) klesla hodnota obeživa v stálych Sk v roku 1999 pod úroveň roku 1993.

2. FALZIFIKÁTY PEŇAZÍ ZADRŽANÉ NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2.1. Hlavné trendy

V roku 1999 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných 2 353 falzifikátov slovenských korún a valút, čo v porovnaní s rokom 1998 predstavuje zvýšenie ich počtu o 40 %.

Naďalej pretrváva tendencia nárastu počtu falzifikátov slovenskej meny a oproti predchádzajúcemu roku sa zmenila štruktúra zadržaných

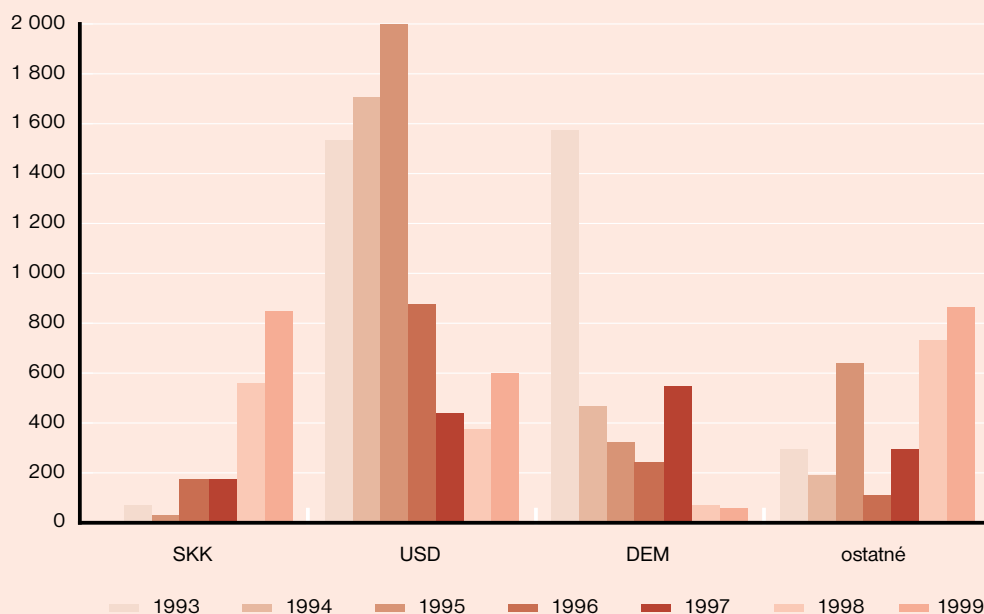
Vývoj počtu zadržaných falzifikátov od roku 1993 (v ks)

Rok	SKK	USD	DEM	Ostatné	Spolu
1993	0 ^{1/}	1 540	1 579	294	3 413
1994	71	1 709	463	201 ^{2/}	2 444
1995	27	1 998	311	632	2 968
1996	173	879	237	107	1 396
1997	178	431	543	285 ^{2/}	1 437
1998	556	364	70	729 ^{2/}	1 719
1999	844	590	56	863	2 353

1/ V štatistike za rok 1993 nie sú uvedené falzifikáty kolkovaných bankoviek.

2/ V štatistike za roky 1994, 1997 a 1998 nie sú uvedené falzifikáty zadržané policajnými orgánmi ešte pred ich uvedením do obehu (spolu 19 968 kusov).

Vývoj počtu zadržaných falzifikátov od roku 1993

Počet zadržaných falzifikátov Sk v rokoch 1994 - 1999 (v ks)

Nom. hodnota	5000	1000	500	200	100	50	20	10	5	P ^{1/}	Spolu	Hodnota v Sk
1994		3	5	0	1	2	0	60	0	0	71	6 300
1995	-	18	3	0	3	3	0	0	0	0	27	19 950
1996	4	98	40	1	26	3	0	0	1	0	173	140 955
1997	5	108	39	0	19	0	2	5	0	0	178	154 490
1998	26	439	20	16	32	13	10	0	0	0	556	586 250
1999	13	649	47	4	108	17	5	0	0	1	844	752 050
Spolu	48	1 315	154	21	189	38	17	65	1	1	1 849	1 659 995

1/ Pozmenený falzifikát z 200 Sk na 2000 Sk.

Štruktúra zadržaných falzifikátov Sk podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň ne- bezpečnosti	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	0	0	0	0	0	0	6	54,5	5	45,5	0	0	11	100
1995	0	0	0	0	3	11,1	3	11,1	21	77,8	0	0	27	100
1996	0	0	0	0	1	0,4	161	62,4	11	4,3	85	32,9	258	100
1997	0	0	0	0	2	0,6	162	46,7	14	4,0	169	48,7	347	100
1998	0	0	0	0	0	0	477	85,8	79	14,2	0	0	556	100
1999	0	0	0	0	6	0,7	808	95,7	29	3,5	1	0,1	844	100

1/ Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny slovenských obehových mincí, ktoré svojimi parametrami sú podobné pravým minciam a boli použité v hracích automatoch a pozmenený falzifikát.

falzifikátov valút. Väčšina falzifikátov bola zadržaná priamo v peňažnom obehú pracovníkmi obchodných bánk, nebankových zmenární a orgánmi polície.

2.2. Falzifikáty slovenských korún

V roku 1999 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných 844 kusov falzifikátov slovenských korún. Ich najväčší výskyt bol zaznamenaný v Trnavskom kraji, kde bolo v päťdesiatich prípadoch zadržaných 430 kusov falšovaných bankoviek.

V porovnaní s rokom 1998 vzrástol počet falzifikátov slovenskej meny viac ako 1,5-násobne, pričom z hľadiska počtu kusov boli najviac falšované tisícokorunové a stokorunové bankovky. Vo väčšine prípadov boli falzifikáty horšej kvality so zaradením do stupňa nebezpečnosti "4" a "5", ktoré nemali napodobnené ochranné prvky.

Najviac falzifikátov slovenských korún - 550 kusov - zadržali orgány polície.

Z peňažných ústavov zadržala Všeobecná úverová banka 155 kusov, Slovenská sporiteľňa 36 kusov a Tatra banka 34 kusov falzifikátov.

2.3. Falzifikáty valút

V hodnotenom období bolo na Slovensku zadržaných 590 falzifikátov amerických dolárov a 919 kusov falzifikátov ostatných valút. Peňažné ústavy a nebankové zmenárne zadržali 654 kusov a policajné orgány 855 kusov falzifikátov v korunovej hodnote 5 440 314 Sk. Najväčší výskyt falzifikátov valút bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji.

V roku 1999 bol zaznamenaný nárast falzifikátov a pozmenených bankoviek amerických dolárov. Ich počet sa oproti roku 1998 zvýšil o 62,1 %. Najčastejšie falšovanou nominálnou hodnotou boli bankovky 100 USD starej i novej série.

V roku 1999 bolo zadržaných 38 kusov veľmi nebezpečných falzifikátov bankoviek 100 USD, tzv. superdolárov. Boli zaradené do siedmich

Počet zadržaných falzifikátov USD v rokoch 1994-1999 (v ks)

Nominálna hodnota	1	5	10	20	50	100	Pozmenené	Spolu	Hodnota v Sk
1994	2	1	1	118	73	1 499	15	1 709	4 899 918,20
1995	2	1	3	146	69	1 768	9	1 998	5 434 989,20
1996	0	0	5	24	73	719	58	879	2 518 748,10
1997	0	0	1	20	30	346	34	431	1 283 908,50
1998	2	0	0	14	10	318	20	364	1 199 401,00
1999	1	0	2	5	22	550	10	590	2 367 378,00
Spolu	7	2	12	327	277	5 200	146	5 971	17 704 343,00

Štruktúra zadržaných falzifikátov USD podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň ne- bezpečnosti	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	116	6,8	49	2,9	1 424	83,3	100	5,8	5	0,3	15	0,9	1 709	100
1995	95	4,7	25	1,2	1 857	93,1	10	0,5	2	0,1	9	0,4	1 998	100
1996	91	10,4	8	0,9	704	80,1	17	1,9	1	0,1	58	6,6	879	100
1997	73	17,0	5	1,2	301	69,8	17	3,9	1	0,2	34	7,9	431	100
1998	39	10,7	3	0,8	281	77,2	18	5,0	3	0,8	20	5,5	364	100
1999	38	6,4	0	0	278	47,1	7	1,2	256	43,4	11	1,9	590	100

1/ Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú pozmenené bankovky, kde pravá bankovka nižšej nominálnej hodnoty je upravená na bankovku vyššej nominálnej hodnoty.

typov, ktoré sa odlišujú nepatrnými rozdielmi v bankovkovej grafike. Zo série nových bankoviek amerických dolárov sú v obehu tri nominálne hodnoty bankoviek 100, 50 a 20

amerických dolárov s použitím nových ochranných prvkov, ktoré chránia platidlá USA pred falšovaním na modernej reprodukčnej technike. I napriek ich zvýšenej úrovni ochrany bolo v NBS

Počet zadržaných falzifikátov ostatných valút v rokoch 1994-1999 (v ks)

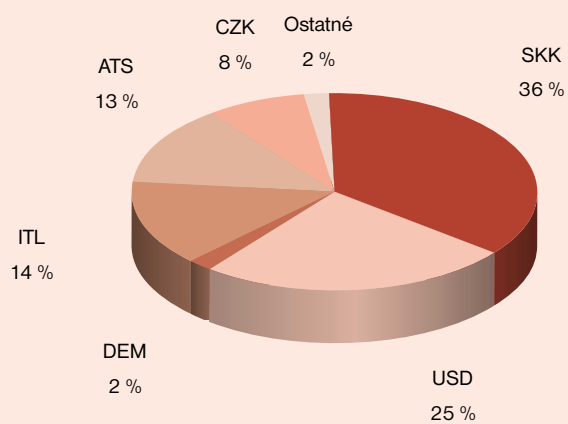
Mena	DEM	ITL	FRF	GBP	ATS	CZK	HUF	Ostatné valuty	Spolu	Hodnota v Sk
1994	463	110	48	6	12	0	1 074	25	1 738	2 020 377,60
1995	311	60	32	18	1	447	73	1	943	1 648 431,40
1996	237	66	22	8	1	9	0	1	344	914 937,60
1997	543	99	101	16	7 731	22	5 211	8	13 731	26 608 951,70
1998	70	460	226	16	5	9	5 991	13	6 790	6 300 277,00
1999	56	329	14	13	315	186	0	6	919	3 072 936,00
Spolu	1 680	1 124	443	77	8 065	673	12 349	54	24 465	40 565 911,30

Štruktúra zadržaných falzifikátov ostatných valút podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň ne- bezpečnosti	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	0	0	9	0,5	1 711	98,4	1	0,1	0	0	17	1,0	1 738	100
1995	0	0	14	1,5	921	97,7	1	0,1	2	0,2	5	0,5	943	100
1996	3	0,9	13	3,8	321	93,3	3	0,9	0	0	4	1,1	344	100
1997	6	0,1	502	3,6	13 199	96,1	11	0,1	12	0,1	1	0	13 731	100
1998	0	0	450	6,6	6 319	93,1	16	0,2	4	0,1	1	0	6 790	100
1999	1	0,1	351	38,2	234	25,5	327	35,6	4	0,4	2	0,2	919	100

1/ Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny, pozmenené bankovky a skúšobné nátlaky.

Štruktúra počtu zadržaných falzifikátov v roku 1999

zaevidovaných 102 kusov falzifikátov stodalárových bankoviek série 1996, ktoré boli zaradené do stupňa nebezpečnosti "3" - podarený a 253 kusov so zaradením do stupňa nebezpečnosti "5" - nepodarený falzifikát.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zmenila štruktúra počtu falzifikátov bankoviek ostatných valút. Poklesol počet falzifikátov DEM o 20,0 %, FRF o 93,8 % a ITL o 28,5 %. Zvýšil sa však počet zadržaných falzifikátov ATS 63-násobne a CZK 20-násobne.